

NASLOV ORIGINALA:

OSHO

COURAGE: *The Joy of Living Dangerously*

Copyright © 1999 OSHO International Foundation, www.osho.com/copyrights. All rights reserved. The material in this book is selected from various talks by Osho given to a live audience. All of Osho's talks have been published in full as books, and are also available as original audio recordings. Audio recordings and the complete text archive can be found via the online OSHO Library at www.osho.com. OSHO® is a registered trademark of Osho International Foundation, www.osho.com/trademarks.

Za izdanje na srpskom jeziku © Publik praktikum 2020

ZA IZDAVAČA:

Marko Sabovljević

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:

Marina Sabovljević

PREVOD:

Irina Vujičić

LEKTURA I KOREKTURA:

Milica Rakić

DIZAJN KORICE:

Siniša Subotić

ŠTAMPA:

Alpha print, Zemun

TIRAŽ:

1000

IZDAVAČ:

Publik praktikum

Dobrovoljačka 10/I, Zemun

office@publikpraktikum.rs

011/4202 544; 011/4202 545

Sva prava su zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se kopirati ni prenositi u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima, elektronskim ili mehaničkim, uključujući fotokopiranje, snimanje ili bilo koji sistem za skladištenje i pretraživanje informacija, bez pismenog odobrenja izdavača.

OSHO

Hrabrost

Radost opasnog življenja

HARMON**IA**

Sadržaj

UVOD	7
<i>Ne zovite to neizvesnošću – zovite ga čudom.</i>	
<i>Ne zovite to nesigurnošću – zovite ga slobodom.</i>	
ŠTA JE HRABROST?	11
Tao hrabrosti	12
Put srca	14
Put inteligencije	19
Put poverenja	24
Put nevinosti	30
KADA VAM NEŠTO NOVO POKUCA NA VRATA, OTVORITE!	43
Hrabrost ljubavi	51
Nije to odnos, već stanje bića	59
Ovaj kolač je tako ukusan!	60
Svet bez granica	64
Ni lako, ni teško, već prosto prirodno	67
ISTUPITE IZ GOMILE	73
Politika brojeva	76
Slušajte svoje „unutrašnje čulo“	77
Sloboda „od“, sloboda „za“	81
Pronađite svoje originalno lice	82
RADOST OPASNOG ŽIVLJENJA	87
Ma šta radili, život je misterija	91
Život je uvek u divljini	93
Najveća hrabrost: nema početka, nema kraja	96

U POTRAZI ZA NEUSTRAŠIVOŠĆU	109
Tehnike meditacije i odgovori na pitanja	
Meditacija za strah od praznine	122
Meditacija za razbijanje	
starih šablona straha	123
Meditacija za poverenje	124
Meditacija za preobražavanje	
straha u ljubav	125
I poslednje pitanje: strah od Boga	126
O AUTORU	135

Uvod

*Ne zovite to neizvesnošću – zovite ga čudom.
Ne zovite to nesigurnošću – zovite ga slobodom.*

Nisam ovde da bih vam dao dogmu – dogma pruža sigurnost. Nisam ovde da vam bilo šta obećavam o budućnosti – svako obećanje o budućnosti uljuljkuje u lažnu bezbednost. Samo hoću da vas osvestim, to jest, da vas uputim da postojite ovde i sada, sa svim nesigurnostima koje život predstavlja, sa svim opasnostima koje život nosi.

Znam da mi dolazite u potrazi za nekom izvesnošću, za nekim kredom, nekim „-izmom“, za pripadanjem, osloncem. Dolazite iz straha. Tragate za nekom vrstom lepog zatvora da biste mogli da živite bez opreza.

Hteo bih da vas učinim još nesigurnijim, da vas zastrašim – jer je život takav, takav je Bog. Što je više nesigurnosti i opasnosti, jedino možete da reagujete oprezom.

Postoje dve mogućnosti. Ili ćete zažmuriti i preuzeti dogmu, postati hrišćanin, indus ili musliman... I tada postajete kao noj. Time ništa ne menjate; samo zatvarate oči. Samo postajete glupi, neinteligentni. U svojoj neinteligenciji osećate se sigurno – svi idioti se osećaju sigurno. Čovek koji je uistinu živ biće uvek nesiguran.

Život nije mehanički proces; ne može da bude izvestan. On je nepredvidiva misterija. Niko ne zna šta će se sledećeg momenta desiti. Čak ni Bog, za kojeg mislite da prebiva negde na sedmom nebu, čak ni on – ako je tamo – ne zna šta će se desiti! Jer, kad bi znao, onda bi život bio samo ko bajagi, sve bi bilo unapred zapisano i već predodređeno. Kako može da zna šta će se sledeće desiti ako je budućnost otvorena? Kada bi Bog znao šta će se u narednom trenutku desiti, onda bi život bio mrtav, mehanički proces. Onda nema slobode, a kako život može da postoji bez slobode? Onda

nema prilike da se raste ili ne raste. Ako je sve predodređeno, onda nema slave, nema veličine. Samo ste roboti.

Ne, ništa nije izvesno. To je moja poruka. Ništa ne može biti izvesno, jer bi izvestan život bio gori od smrti. Ništa nije sigurno. Život je pun nesigurnosti, pun iznenađenja – to je njegova lepota! Neće doći momenat kada biste mogli reći: „Sad sam siguran.” Kada kažete da ste sigurni, time jednostavno proglašavate sopstvenu smrt; izvršili ste samoubistvo.

Život teče dalje uz hiljadu i jednu neizvesnost. To je njegova sloboda. Ne nazivajte je nesigurnošću.

Mogu da razumem zašto um naziva slobodu „nesigurnošću”... Da li ste ikada živeli u zatvoru nekoliko meseci ili godina? Ako ste proveli nekoliko godina u zatvoru, kada dođe dan otpuštanja, zatvorenik počinje da se plaši budućnosti. U zatvoru je sve bilo izvesno; sve je bilo mrtva rutina. Dobijao je hranu na meru, dobijao je zaštitu; nije bilo straha da će sutra biti gladan i da neće biti hrane – sve je bilo jasno. A sada, iznenada, nakon mnogo godina, dolazi čuvar i kaže mu: „Sada ćemo te pustiti na slobodu.” Počne da se trese; ponovo će morati da kopa, da traži; ponovo će morati da živi na slobodi.

Sloboda stvara strah. Ljudi pričaju o slobodi, ali se plaše nje. A čovek još uvek nije čovek ako se boji slobode. Dajem vam slobodu; ne dajem vam sigurnost. Dajem vam razumevanje; ne dajem vam znanje. Znanje će vas učiniti sigurnim. Kad bih mogao da vam dam formulu, ustanovljenu formulu, da Bog postoji i da postoji Duh sveti, kao i jedini rođeni sin, Isus; da postoje pakao i raj, dobra i loša dela; grešite i bićete u paklu, radite ono što ja nazivam dobrim i bićete u raju – i gotovo! – onda biste bili sigurni. Zato je toliko ljudi odabralo hrišćanstvo, hinduizam, islam, đainizam – ne žele oni slobodu, žele fiksirane formule.

Jedan čovek je umirao u saobraćajnoj nesreći, na ulici. Niko nije znao da je Jevrejin i zato su pozvali sveštenika, katoličkog sveštenika. Nagnuo se ka tom čoveku – bio je na samrti, u poslednjim trenucima života – i sveštenik mu je rekao: „Veruješ li u Sveto trojstvo, Boga oca, svetog Duha i sina Isusa?”

Čovek je otvorio oči i rekao: „Gle, umirem ovde, a ovaj mi postavlja zagonetke!”

Kada vam smrt pokuca na vrata, sve vaše nesigurnosti biće obične besmislene zagonetke. Ne držite se nikakve sigurnosti. Život je po prirodi neizvestan. I inteligentan čovek uvek ostaje nesiguran.

Ova spremnost da budete u neizvesnosti je hrabrost. Ova spremnost da budete u neizvesnosti je poverenje. Inteligentna osoba je ona koja u svakoj situaciji ostaje na oprezu i reaguje čitavim srcem. Ne zato što zna šta će se desiti, ne postoji nikakvo pravilo: „Uradi to i ovo će se desiti.” Život nije nauka; nije lanac uzroka i posledica. Zagrejte vodu na sto stepeni i ona će proključati – to je sigurnost. Ali u pravom životu ništa nije tako sigurno.

Svaki pojedinac je sloboda, nedokučiva sloboda. Nemoguće je predvideti, nemoguće je očekivati. Čovek mora da živi na oprezu i u razumevanju.

Dolazite kod mene u potrazi za znanjem; hoćete utvrđene formule da biste se zakačili za njih. Ne dajem vam ništa od toga. Štaviše, ako ih i imate, ja vam ih oduzimam! Malo-pomalo, uništavam vam sigurnost; malo-pomalo, teram vas da sve više oklevate; malo-pomalo, činim vas sve nesigurnijim. To je jedino što se mora uraditi. To je jedino što učitelj može da uradi – da vas ostavi u potpunoj slobodi. U potpunoj slobodi, gde su sve mogućnosti otvorene i gde ništa nije fiksirano... Moraćete da budete oprezni – to je jedino moguće.

To ja nazivam razumevanjem. Ako razumete, neizvesnost je sastavni deo života i dobro je što je tako, jer ona čini život slobodom, čini život neprekidnim iznenađenjem. Čovek nikada ne zna šta će se dogoditi. Zato se stalno pitate. Ne zovite to neizvesnošću – zovite ga čudom. Ne zovite to nesigurnošću – zovite ga slobodom.

Ne možete biti iskreni ako niste hrabri.

Ne možete voleti ako niste hrabri.

Ne možete verovati ako niste hrabri.

Ne možete ispitivati stvarnost ako niste hrabri.

I zato je na prvom mestu hrabrost.

A sve ostalo sledi.

ŠTA JE HRABROST?

U početku nema mnogo razlike između kukavice i hrabre osobe. Jedina razlika je u tome što kukavica sluša svoje strahove i prati ih, a hrabar ih sklanja u stranu i ide napred. Hrabar čovek odlazi u nepoznato uprkos svim strahovima.

Hrabrost znači odlazak u nepoznato uprkos svim strahovima. Hrabrost ne znači odsustvo straha. Strah nestaje ako ste stalno sve hrabriji i hrabriji. To je krajnje iskustvo hrabrosti – neustrašivost: to je aroma hrabrosti koja je postala apsolutna. Ali u početku nema puno razlike između kukavice i hrabrog. Jedina razlika je u tome što kukavica sluša svoje strahove i prati ih, a hrabar ih sklanja u stranu i ide napred. Hrabar čovek ide u nepoznato uprkos svim strahovima. Poznaje te strahove, oni su prisutni.

Kada idete na neistraženo more, kao Kolumbo, postoji strah, ogroman strah, zato što ne znate šta će se desiti. Napuštate bezbednu obalu. Na neki način, bili ste potpuno zadovoljni; samo je jedno nedostajalo – avantura. Odlazak u nepoznato donosi vam uzbuđenje. Srce ponovo počinje da pulsira; opet ste živi, sasvim živi. Svaki delić vašeg bića je živ zato što ste prihvatili izazov nepoznatog.

Prihvatiti izazov nepoznatog, uprkos svim strahovima, to je hrabrost. Strahovi su tu, ali ako stalno iznova prihvatate izazov, ti strahovi polako, polako nestaju. Radost koju nepoznato donosi, velika ekstaza koja počinje da se dešava s nepoznatim, daje vam dovoljno snage, daje vam određeni integritet, izoštrava vam inteligenciju. Prvi put osećate da život nije samo dosada, već avantura. Onda polako strahovi nestaju; tada stalno tražite neku avanturu.

Međutim, u suštini, hrabrost znači rizikovanje poznatog za nepoznato, ispitano za neispitano, udobnog za neudobno, naporno hodočašće do nepoznatog odredišta. Čovek nikad ne zna da li će uspeti ili ne. To je kocka, ali samo kockari znaju šta je život.

TAO HRABROSTI

Život ne sluša vašu logiku; ide svojim putem, bez smetnji. Vi morate da slušate život; život neće slušati vašu logiku, nije ga briga za nju.

Kada uđete u život, šta vidite? Nailazi velika oluja i ruši se veliko drveće. Trebalo bi da preživi, prema Čarlsu Darvinu, zato što je najjače, najspremnije, najsnažnije. Pogledajte neko staro drvo, visoko trista stopa, staro tri hiljade godina. Samo prisustvo tog drveta budi snagu, daje osećaj snage i moći. Milioni korenova raširili su se u zemlji, zašli duboko i drvo snažno stoji. Naravno da se drvo opire – ne želi da popusti, da se preda – ali posle oluje, ono je palo, mrtvo je, više ne živi i sva ta snaga je iščezla. Oluja je bila previše – oluja je uvek previše, zato što oluja potiče iz celine, a drvo je samo jedinka.

Onda imamo biljčice i običnu travu – kada naiđe oluja, trava popušta i oluja ne može da joj naudi. U najgorem slučaju, može dobro da je produva i to je sve; sva prašina koja se na njoj nakupila, sada je sprana. Oluja će je fino okupati, a kada prođe, biljke i trave ponovo plešu. Trava skoro da nema korena, može da je iščupa i dete, ali oluja je poražena. Šta se desilo?

Trava je sledila tao, put Lao Cea, a veliko drvo držalo se Čarlsa Darvina. Veliko drvo bilo je veoma logično: pokušalo je da se odupre, pokušalo je da pokaže snagu. Ako pokušate da pokažete snagu, izgubićete. Hitler, Napoleon, Aleksandar – svi su oni veliko, jako drveće. Svi će biti poraženi. Sve biljčice su Lao Ce: niko ne može da ih pobedi zato što su uvek spremne da popuste. Kako možete da pobedite nekog ko popušta, ko kaže – „Već sam poražen“, „Gospodine, uživaj ti u svojoj pobedi, nema potrebe da stvaraš nevolju. Poražen sam“. Čak će se i jedan Aleksandar osećati malim pred Lao Ceom i neće moći ništa. To se već desilo; desilo se tačno tako...

Jedan sanjasin, mistik po imenu Dandamis, živio je u Aleksandrovo vreme, kada je Aleksandar boravio u Indiji. Kada je odlazio za Indiju, prijatelji su Aleksandru rekli da u povratku dovede jednog sanjasina sa sobom, zato što taj retki cvet cveta samo u Indiji. Rekli su: „Voleli bismo da vidimo fenomen sanjase, šta je tačno sanjasin.“

Bio je toliko zauzet ratom i borbama da je skoro zaboravio na to, ali kada je krenuo nazad, taman na granici Indije, iznenada se setio. Napuštao je poslednje selo i tražio je od vojnika da odu u selo i pitaju da li tu negde ima neki sanjasin. Slučajno je u tom selu bio Dandamis, na obali reke, i meštani rekoše: „Došli ste u pravo vreme. Ima puno sanjasina, ali pravi je uvek redak i sada je ovde. Možete da dobijete *darshan*, možete da ga posetite.“

Aleksandar se nasmejao i rekao: „Nisam došao po *darshan*, moji vojnici će otići po njega. Odvešću ga u prestonicu svoje zemlje.”

Seljani rekoše: „Neće biti tako lako...”

Aleksandar nije mogao da veruje – šta bi tu moglo da bude teško? Pokorio je careve, velike kraljeve, kakve bi teškoće moglo biti s jednim prosjakom? Njegovi vojnici odoše da vide ovog sanjasina Dandamisa, koji je stajao nag na obali reke. Rekoše mu: „Aleksandar Veliki poziva te da kreneš s njim u njegovu zemlju. Dobićeš svaki zamislivi komfor. Bićeš kraljevski gost.” Goli fakir se nasmejao i odgovorio: „Idite i recite svom gospodaru da čovek koji sebe naziva velikim ne može biti veliki. I niko ne može nikuda da me odvede – sanjasin se kreće kao oblak, u potpunoj slobodi. Nikome ne robujem.”

Oni rekoše: „Sigurno si čuo za Aleksandra, opasan je. Ako ga odbiješ, odseći će ti glavu!”

Aleksandar je morao lično da ode, zato što su vojnici rekli: „Neobičan je čovek, zrači, nešto nepoznato lebdi oko njega. Go je, ali u njegovom prisustvu ne osećaš da je go – tek se kasnije setiš. Tako je moćan da u njegovom prisustvu jednostavno zaboraviš na ceo svet. Namagnetisan je, okružuje ga veliki spokoj i čini se kao da cela okolina uživa u njemu. Vredi ga videti, ali čini se da mu se sprema nevolja, jadniku, zato što kaže da niko ne može nikuda da ga odvede, da nije ničiji rob.”

Aleksandar je otišao da ga vidi s isukanim mačem u ruci. Dandamis se nasmejao i rekao: „Spusti mač, ovde ti ne вреди. Vрати ga u korice; ne вреди ti ovde zato što možeš da mi posečeš samo telo, a njega sam odavno napustio. Tvoj mač ne može da poseče *mene* i zato ga uvuci u korice, ne budi detinjast.”

I priča se da je to bio prvi put da je Aleksandar poslušao nečije naređenje; u prisustvu tog čoveka nije mogao da se seti ko je. Vratio je mač u korice i rekao: „Nikada nisam naišao na tako divnog čoveka.” A onda se vratio u logor i rekao: „Teško je ubiti čoveka koji je spreman da umre, besmisleno je ubiti ga. Možeš da ubiješ onoga ko se bori, onda ubijanje ima neke svrhe; ali ne možeš ubiti čoveka koji je spreman i koji govori: ‘Ovo mi je glava, možeš da je odsečeš.’”

Dandamis je uistinu rekao: „Ovo mi je glava, možeš da je odsečeš. Kada glava padne, videćeš je kako se kotrlja na pesak i ja ću je takođe videti, zato što ja nisam moje telo. Ja sam svedok.”

Aleksandar je morao da kaže prijateljima: „Bilo je sanjasina koje sam mogao dovesti, ali to nisu bili pravi sanjasini. A onda sam naišao na čoveka koji je zaista bio retkost – i ispravno ste čuli, ovaj

cvet jeste redak, ali niko ne može da ga primora ni na šta, zato što se ne plaši smrti. Kada se čovek ne plaši smrti, kako možete da ga naterate bilo šta da uradi?”

Strah je ono što vas čini robom – vaš strah. Kada ste neustrašivi, više niste rob; štaviše, strah je ono što vas tera da pretvarate druge u robove pre nego što oni pokušaju da pokore vas.

Neustrašiv čovek niti se plaši nekoga, niti zastrašuje druge. Strah u potpunosti nestaje.

PUT SRCA

Zanimljivo je da engleska reč za hrabrost *courage* potiče od latinskog korena *cor-*, što znači „srce”. Dakle, biti hrabar znači živeti srcem. A slabići, samo slabići, žive glavom: uplašeni, oni oko sebe stvaraju sigurnost logike. U strahu, zatvaraju svaki prozor i vrata – teologijom, konceptima, rečima, teorijama – i kriju se iza tih zatvorenih vrata i prozora.

Put srca je put hrabrosti. To znači živeti u nesigurnosti; živeti u ljubavi i poverenju; preći u nepoznato, ostaviti prošlost i dozvoliti budućnosti da se desi. Hrabrost znači krenuti opasnim putevima. Život je opasan i samo kukavice mogu da izbegnu opasnost, ali onda su već mrtvi. Osoba koja je živa, zaista živa, vitalno živa, uvek će se kretati u nepoznato. Tamo je opasnost, ali rizikovaće. Srce je uvek spremno da rizikuje, srce je kockar. Glava je biznismen. Glava uvek računa – lukava je. Srce nije računčija.

Ova engleska reč *courage* je divna, veoma interesantna. Živeti srcem znači otkriti značenje. Pesnik živi srcem i, malo-pomalo, srce počinje da sluša zvuke nepoznatog. Glava ne može da sluša; veoma je daleko od nepoznatog. Glava je ispunjena poznatim.

Šta je um? Um je sve ono što znate. On je prošlost, on je mrtvo, ono što je bilo. Um nije ništa drugo nego akumulirana prošlost, sećanje. Srce je budućnost; srce je uvek nada, srce je uvek u budućnosti. Glava misli o prošlosti; srce sanja o budućnosti.

Budućnost tek treba da se desi. Budućnost će tek doći. Budućnost još uvek ima potencijal – doći će, dolazi.

Srce je uvek spremno
da rizikuje, srce je
kockar. Glava je
biznismen. Glava uvek
računa – lukava je.

Svaki momenat budućnosti postaje sadašnjost, a sadašnjost postaje prošlost. Prošlost nema potencijal, iskorišćena je. Već ste se odmakli od nje – iscrpljena je, mrtva, nalik grobu. Budućnost je nalik semenu; dolazi, uvek dolazi, uvek se proteže i susreće sa sadašnjošću. Uvek se kreće. Sadašnjost nije ništa drugo do pokret u budućnost. Ona je korak koji ste već napravili; ona ide u budućnost.

SVI NA SVETU ŽELE DA BUDU ISTINITI jer to samo po sebi donosi toliko radosti i sreće – zašto bi neko hteo da bude lažan? Morate imati hrabrosti da malo dublje zagrebite: zbog čega se plašite? Šta to svet može da vam uradi? Ljudi će vam se možda smeјati, to će im prijati – smeh je uvek lek, zdrav je. Možda će misliti da ste ludi... Samo zato što misle da ste ludi ne znači da ćete zaista i poludeti.

Ali, ako ste autentični u svojoj radosti, u svojim suzama, u svom plesu, pre ili kasnije pojaviće se ljudi koji će početi da vas razumeju, koji će se možda i pridružiti vašem karavanu. Što se mene tiče, ja sam krenuo na put sam, a onda mi se vremenom pridružilo sve više ljudi i to je postao svetski karavan! Nikoga nisam pozvao; samo sam radio ono što sam osećao da mi potiče iz srca.

Odgovoran sam svom srcu, a ne bilo kome drugome na svetu. Tako ste i vi odgovorni samo sopstvenom biću. Ne idite protiv njega, jer to je samoubistvo, uništavanje sebe. Koja je korist od toga? Čak i ako vas ljudi budu poštovali i mislili da ste veoma trezvena, ugledna, časna osoba, to vam neće nahraniti biće. Neće vam

dati nove informacije o vašem životu i njegovoj neverovatnoj lepoti.

Koliko miliona ljudi je pre vas živelo na ovoj planeti? Ne znate im čak ni imena; nije ni važno jesu li ikad živeli ili ne. Bilo je svetaca i bilo je grešnika, bilo je veoma uglednih ljudi, ali i svakakvih ekscentrika, ludaka, ali svi su oni nestali – ni traga od njih nije ostalo na zemlji.

Jedino bi trebalo da brinete da zaštitite one kvalitete koje ćete moći da ponesete sa sobom kad vam smrt uništi telo i um, zato što će vam ti kvaliteti tada biti saputnici. Oni su jedine prave vrednosti i ljudi koji ih steknu – jedino oni žive; drugi se samo pretvaraju da žive.

Zašto se plašite? Šta to svet može da vam uradi? Ljudi će vam se možda smeјati, to će im prijati – smeh je uvek lek, zdrav je.

KGB pokuca na vrata Jusela Finkelstina jedne mračne noći. Jusel otvori vrata. Čovek iz KGB-a prosikće: „Da li ovde živi Jusel Finkelstin?”

„Ne”, odgovori Jusel, stojeći tu u svojoj staroj pidžami.

„Ne? A kako se ti onda zoveš?”

„Jusel Finkelstin.”

Ovaj ga obori na zemlju i kaže:

„Zar nisi upravo rekao da ne živiš ovde?”

Jusel odgovori: „Ti ovo zoveš životom?”

Samo življenje nije uvek život. Pogledajte svoj život. Možete li da ga nazovete blagoslovom? Možete li da kažete da je on dar, poklon postojanja? Da li biste voleli da vam se ovaj život uvek iznova daje?

NE SLUŠAJTE SVETA PISMA – slušajte svoje srce. To je jedino pismo koje vam preporučujem: slušajte veoma pažljivo, veoma oprezno i nikada nećete pogrešiti. Ako slušate svoje srce, nikada nećete biti rastrzani. Kako slušate svoje srce, tako ćete početi da se krećete u pravom smeru, ni ne razmišljajući šta je ispravno, a šta pogrešno.

Čitava mudrost za novo čovečanstvo biće slušanje srca – svesno, pažljivo, oprezno. I sledite ga, bez obzira na to kuda vas vodi. Da, ponekad će vas odvesti u opasnost, ali zapamtite da su opasnosti potrebne da biste sazreli. Ponekad će vas odvesti na stranputicu – ali opet zapamtite da su te stranputice deo razvoja. Često ćete pasti – ustanite ponovo, zato što tako čovek kupi snagu, padajući i ustajući. Tako čovek postaje integrisan.

Ali ne sledite pravila nametnuta spolja. Nijedno nametnuto pravilo ne može biti ispravno – zato što pravila izmišljaju ljudi koji žele da vladaju! Da, ponekad u svetu bude uistinu prosvetčenih ljudi – Buda, Isus, Krišna, Muhamed. Oni nisu svetu podarili svoja pravila, već svoju ljubav. Ali pre ili kasnije okupe se učenici i počnu da organizuju pravila ponašanja. Kada učitelja više nema, kada nema svetlosti, i oni ostanu u dubokoj tami, počnu da bauljaju u potrazi za nekim pravilima koja će slediti, zato što sada nema svetla pri kojem bi mogli da vide. Sada moraju da zavise od pravila.

Isus je radio ono što mu je srce šaputalo, a ono što hrišćani rade nije šapat njihovog srca. Oni su imitatori – a onog trenutka kad počnete da imitirate, vredate svoju ljudskost, vredate svog Boga.

Ne budite imitatori, uvek budite originalni. Ne budite kopija. Ali to se dešava širom sveta – kopije i kopije.

Život je ples jedino ako ste originalni – a predodređeni ste da budete originalni. Samo pogledajte koliko je Krišna drugačiji od

Bude. Da je Krišna sledio Budu, propustili bismo jednog od najdivnijih ljudi na svetu. Ili da je Buda sledio Krišnu, bio bi samo jadni primerak. Samo pomislite na Budu koji svira frulu! Mnogi ne bi mogli oka sklopiti od njega, on nije bio frulaš. Samo pomislite na Budu koji pleše: izgleda toliko smešno, apsurdno.

Isti je slučaj i s Krišnom. Da je sedeo pod drvetom bez frule, bez krune od paunovog perja, bez divne odeće – samo sedeo tako kao prosjak pod drvetom zatvorenih očiju, bez pesme, bez plesa – Krišna bi izgledao tako siromašno, tako golo. Buda je Buda, Krišna je Krišna, a vi ste vi. I ni u kom pogledu niste manji od bilo koga drugog. Poštujte sebe, poštujte svoj unutrašnji glas i sledite ga.

I znajte, ne garantujem vam da će vas on uvek odvesti na pravi put. Često će vas navesti na pogrešan, jer da bi došao do pravih vrata, čovek prvo mora da pokuca na dosta pogrešnih. Tako je kako je. Kada biste iznenada naišli na prava vrata, ne biste mogli da prepoznate da su ona prava. Zato imajte u vidu da, na kraju krajeva, nijedan trud nikad nije uzaludan; svaki trud doprinosi krajnjem vrhuncu vašeg razvoja.

Ne oklevajte, ne brinite previše da li ćete pogrešiti. To je jedan od problema: ljudi su naučeni da nikada ne rade ništa pogrešno i onda postaju uzdržani, oklevaju, plaše se, toliko strahuju da ne pogreše da se zaglavljaju. Ne mogu da se pokrenu, možda se desi nešto loše. Tako postaju kao kamenje, gube svaki pokret.

Pravite što više grešaka, imajući na umu samo jedno: ne ponavljajte istu. Tako ćete se razvijati. Sloboda je ići stranputicom, dostojanstvo je ići čak i protiv Boga. Ponekad je divno ići čak i protiv Boga. Tako ćete razviti kičmu; inače postoje milioni ljudi, beskičmenjaci.

Buda je Buda, Krišna
je Krišna, a vi ste vi.

I ni u kom pogledu
niste manji od bilo
koga drugog. Poštujte
sebe, poštujte svoj
unutrašnji glas i
sledite ga.

Pravite što više
grešaka, imajući na
umu samo jedno: ne
ponavljajte istu. Tako
ćete se razvijati.

Zaboravite sve što su vam pričali. „Ovo je ispravno, ovo je pogrešno.“ Život nije tako fiksiran. Ono što je danas ispravno, sutra može biti pogrešno, ono što je pogrešno ovog momenta, sledećeg može biti ispravno. Život ne može da se ukalupi; ne možete ga tako lako etiketirati. „Ovo je ispravno, a ono je pogrešno.“ Život nije apoteka gde je na svakoj bočici zalepljena etiketa i znate šta je šta. Život je misterija: jednog momenta se nešto slaže i onda je ispravno; sledećeg momenta je toliko vode proteklo Gangom da se više ne slaže i pogrešno je.

Koja je definicija ispravnog? Ono što je u harmoniji s postojanjem je ispravno, a ono što nije – pogrešno je. Moraćete da budete veoma oprezni, zato što svakog momenta morate iznova da odlučujete. Ne možete da zavisite od unapred spremljenih odgovora šta je ispravno, a šta nije. Samo glupi ljudi zavise od gotovih odgovora, zato što tako ne moraju da budu inteligentni, nema potrebe. Već znate šta je ispravno, šta je pogrešno, možete da memorišete spisak; nije predug.

Deset božjih zapovesti – tako prosto! – znate šta je dobro, šta je loše. Ali život se neprekidno menja. Kada bi se Mojsije sad vratio, mislim da vam ne bi dao istih deset zapovesti. Nakon tri hiljade godina, kako bi mogao da vam da iste zapovesti? Morao bi da smisli nešto novo.

Ovako ja to shvatam: sve date zapovesti stvaraju teškoće ljudima, zato što su zastarele već onog momenta kad su date. Život se tako brzo kreće; on je dinamika, ne statika. Nije stajaća voda, već Gang; stalno teče. Nikada nije isti u dva uzastopna trena. Zato nešto može da bude ispravno u jednom, a pogrešno u sledećem momentu.

Šta onda da radimo? Jedino što možemo jeste da predočimo ljudima da sami mogu da odluče kako će reagovati na život koji se menja.

Zen priča:

Postojala su dva rivalska hrama. Oba učitelja – sigurno su bili samo takozvani učitelji, a u stvari sveštenici – bili su takvi ljuti protivnici da su govorili svojim sledbenicima da nikada ni ne pogledaju onaj drugi hram.

Obojica su imala po jednog dečaka da ih služi, da obavlja sitne poslove za njih. Sveštenik prvog hrama je rekao svom potčrku: „Nikada da nisi razgovarao s onim dečakom. Ti ljudi su opasni.“

Ali, deca su deca. Jednog dana su se sreli na putu i dečak iz prvog hrama pitao je drugog: „Kuda ideš?“

Drugi je rekao: „Kuda god me vetar odnese.“ Sigurno je u svom hramu slušao velike zen istine; rekao je: „Kuda god me vetar odnese.“ Velika izjava, čist tao.

Ali prvi dečak bio je veoma poštiđen, uvređen i nije znao kako da mu odgovori. Frustriran i ljut, ali osećao je i krivicu... „Učitelj mi je rekao da ne razgovaram s tim ljudima. Stvarno su opasni. Kakav je sad ovo odgovor? Ponizio me je.”

Otišao je učitelju i ispričao mu šta se desilo: „Kajem se što sam mu se obratio. Bio si u pravu, ti ljudi su čudni. Kakav je to odgovor? Pitao sam ga: 'Kuda ideš?' Jednostavno, formalno pitanje, a znao sam da ide na pijacu, kao što sam i ja pošao tamo. Ali, rekao je: 'Kuda god me vetar odnese.'”

Učitelj je rekao: „Upozorio sam te, ali nisi me poslušao. Slušaj sad, sutra ponovo stani na isto mesto. Kad naiđe, pitaj ga: 'Kuda ideš?' i odgovoriće ti: 'Kuda god me vetar odnese.' Onda i ti možeš da budeš malo filozof, pa kaži: 'A šta kad ne bi imao noge?' Pošto je duša bestelečna i vetar nikuda ne može da odnese dušu, šta onda?”

Dečak je hteo da bude potpuno spreman; cele noći je ponavljao svoj tekst. Sutradan ujutru, veoma rano je izašao, stao na to isto mesto i u isto vreme naišao je drugi dečak. Bio je veoma srećan, sada će mu pokazati šta je prava filozofija. Pitao ga je: „Kuda ideš?” I čekao je...

Ali ovaj je odgovorio: „Idem da kupim povrće na pijaci.”

Šta će sad s filozofijom koju je naučio?

Takav je život. Ne možete da se pripremite za njega, ne možete biti spremni. U tome je njegova lepota, u tome je čar, jer vas uvek uhvati nespremnost, uvek vas iznenadi. Ako imate oči, videćete da je svaki trenutak iznenađenje i da nikada nije primenjiv neki unapred spremljen odgovor.

Sve date zapovesti
stvaraju teškoće
ljudima, zato što su
zastarele već onog
momenta kad su date.
Život se tako brzo
kreće; on je dinamika,
ne statika.

PUT INTELIGENCIJE

Inteligencija je život, inteligencija je spontanost. Ona je otvorenost, ranjivost. Ona je nepristrasnost, hrabrost da se funkcioniše bez zaključaka. Zašto kažem da je hrabrost? Inteligencija je hrabrost zato što, kada delate iz nekog zaključka, onda vas taj zaključak

štiti; zaključak vam daje sigurnost, bezbednost. Dobro ga znate, znate kako da dođete do njega, veoma ste efikasni s njim. Delati bez zaključka znači delovati nevino. Nema sigurnosti; možda ćete pogrešiti, možda ćete krenuti pogrešnim putem.

Onaj ko je spreman da krene na istraživanje zvano istina mora da bude spreman da poćini mnoge greške – mora da bude u stanju da rizikuje. Čovek može da zaluta, ali tako stiže na cilj. Ako mnogo puta zaluta, naućiće kako da više ne luta. Čineći brojne greške, čovek ući šta je greška i kako da je ne ćini. Kada zna šta je greška, čovek se sve više bliži onome što je istina. Istraživanje je potpuno individualno; ne možete da zavisite od tućih zaključaka.

Ćineći brojne greške,
čovek ući šta je greška
i kako da je ne ćini.
Kada zna šta je greška,
čovek se sve više bliži
onome što je istina.
Istraživanje je potpuno
individualno; ne
možete da zavisite od
tućih zaključaka.

NISTE ROĆENI KAO UM. Dozvolite da vam se ovo što dublje usadi u srce jer će se na taj naćin otvoriti vrata. Ako niste roćeni kao um, onda je um samo društveni proizvod. Nije ništa prirodno, već je odgojen. Sklopljen je povrh vas. Duboko unutra, još uvek ste slobodni, možete da izaćete iz njega. Čovek ne može da izaće iz prirode, ali može da izaće iz svake vešćaćke tvorevine ako se odlući na to.

Postojanje prethodi razmišljanju. Zato postojanje nije stanje uma, već je stanje izvan. *Biti*, a ne razmišljati – to je naćin na koji može da se sazna osnovno. Nauka znaći razmišljanje, filozofija znaći razmišljanje, teologija znaći razmišljanje. Religioznost ne znaći razmišljanje. Religiozni pristup je pristup nerazmišljanja. Intimniji je, približava vas stvarnosti. Odbacuje sve ono što sputava, odblokira vas; poćinujete da tećete u život. Ne smatrate da ste zasebni, da tragate. Ne smatrate da ste posmatrač, da ste na distanci. Upoznajete ljude, mešate se s drugima i stapate se sa stvarnošću.

Postoji i druga vrsta spoznaje. Ne može se nazvati „znanjem”. Više je nalik ljubavi, manje znanju. Toliko je intimna da reć *znanje* nije dovoljna da je izrazi. Reć *ljubav* je prikladnija, izražajnija.

U istoriji ljudske svesti, prva stvar koja se razvila je magija. Magija je bila kombinacija nauke i religije. Magija je imala nešto od uma i nešto od neuma. Potom je iz magije izrasla filozofija. Onda je iz filozofije izrasla nauka. Magija je bila i neum i um. Filozofija je bila samo um. A onda su um plus eksperimentisanje postali nauka. Religioznost je stanje neuma.

Religioznost i nauka su dva pristupa stvarnosti. Nauka prilazi putem sekundarnog; religioznost ide direktno. Nauka je indirektni pristup; religioznost je posredan pristup. Nauka ide okolo i okolo; religioznost prodire u srce stvarnosti.

Još nešto... Razmišljanje može da misli samo o poznatom – može da žvaće već sažvakano. Razmišljanje nikada ne može biti originalno. Kako možete da razmišljate o nepoznatom? Sve ono o čemu *možete* da razmišljate pripadaće poznatom. Možete da razmišljate samo zato što znate. U najboljem slučaju, razmišljanje može da stvori nove kombinacije. Možete da razmišljate o konju koji leti, koji je od zlata, ali tu ništa nije novo. Znae ptice koje mogu da lete, znate zlato, znate konje; možete da kombinujete ta tri. U najboljem slučaju, razmišljanje može da zamisli nove kombinacije, ali ne može da zna nepoznato. Nepoznato ostaje vani. Zato razmišljanje ide ukруг, stalno iznova zna poznato. Žvaće već sažvakano. Razmišljanje nikada nije originalno.

Na originalan način, radikalno, doći do stvarnosti, bez ikakvog posrednika – doći do stvarnosti kao da ste prva osoba koja postoji – to je oslobađajuće. Sama novina toga oslobađa.

ISTINA JE ISKUSTVO, NE VEROVANJE. Istina nikada ne dolazi tako što će se učiti o njoj; istina mora da se upozna, sa istinom treba da se suoči. Čovek koji uči o ljubavi je kao čovek koji uči o Himalajima gledajući mapu. Mapa nije planina! Ako počnete da verujete u mapu, propustićete planinu. Ako postanete opsednuti mapom, planina vam može biti i pred nosom, ali nećete moći da je vidite.

Tako stoje stvari. Planina je pred vama, ali oči su vam pune mapa – mapa planina, mapa iste planine koje su napravili različiti istraživači. Neko se popeo na planinu sa severne strane, neko s istočne. Napravili su različite mape; Kuran, Biblija, Gita – to su različite mape iste istine. Ali prepuni ste mapa, suviše opterećeni njima; ne možete ni da se pomerite. Ne vidite planinu koja je tik pred vama, na čijem vrhu svetluca sneg pod jutarnjim suncem. Nemate oči da je vidite.

Oko s predrasudom
je slepo, srce puno
zaključaka je mrtvo.
Previše apriori
pretpostavki i
inteligencija počne
da vam gubi britkost,
lepotu, intenzitet. Tupi.
Tupa inteligencija
je ono što se zove
intelekt.

Oko s predrasudom je slepo, srce puno zaključaka je mrtvo. Previše apriori pretpostavki i inteligencija počne da vam gubi britkost, lepotu, intenzitet. Tupi.

Tupa inteligencija je ono što se zove intelekt. Vaša takozvana inteligencija nije zaista inteligentna, to su samo intelektualci. Intelekt je leš. Možete da ga ukasite biserima, dijamantima, smaragdima, ali leš je i dalje leš.

Živeti je nešto sasvim drugo.

NAUKA PRETPOSTAVLJA ODREĐENOST, apsolutnu određenost, o činjenicama. Ako ste veoma podređeni činjenicama, onda ne možete da osetite misteriozno – što ste određeniji, sve više misterije isparava. Misteriji je neophodna neka nedokučivost; misteriji

treba nešto nedefinisano, neistraženo. Nauka je činjenična; misterija nije, ona je egzistencijalna.

Činjenica je samo deo postojanja, veoma mali deo; nauka se bavi delovima zato što je lakše da se bavi delovima. Sitniji su, mogu se analizirati; ne opterećuju, možete da ih držite u šaci. Možete ih secirati, etiketirati, možete biti apsolutno sigurni o njihovim kvalitetima, kvantitetima, mogućnostima – ali u samom tom procesu ubija se misterija. Nauka je ubistvo misterije.

Ako hoćete da iskusite misteriju, moraćete da uđete na druga vrata, iz sasvim drugačije dimenzije. Dimenzija uma je dimenzija nauke, a dimenzija meditacije je dimenzija čudesnog, misterioznog.

Meditacija sve čini tako nedefinisanim. Meditacija vas vodi u nepoznato, neistraženo. Meditacija vas polako, polako vodi u neku vrstu razlaganja gde posmatrač i posmatrani postaju jedno. To nije moguće u nauci. Posmatrač mora da bude posmatrač, a posmatrani mora da bude posmatrani i stalno mora da se održava jasna razlika. Ni na trenutak ne smete da zaboravite. Ne smete da se zainteresujete, da se rasipate, da se zanesete, da budete strastveni, da razvijete osećanja prema predmetu svog ispitivanja. Morate da

budete na odstojanju, veoma hladni – potpuno ravnodušni. A ravnodušnost ubija misteriju.

Ako zaista želite iskustvo misterioznog, onda ćete morati da otvorite nova vrata u svom biću. Ne kažem da treba da prestanete da budete naučnik; samo kažem da nauka može da vam postane periferna aktivnost. Kada ste u laboratoriji, budite naučnik, ali kada izađete iz laboratorije, zaboravite na nauku. Onda slušajte ptice – i to ne na naučni način! Gledajte cveće – ne na naučni način, jer kada gledate ružu kao naučnik, ona je nešto sasvim drugačije. Nije ista ruža koju opisuje pesnik.

Iskustvo ne zavisi od objekta. Iskustvo zavisi od onog ko ga doživljava, od kvaliteta iskustva.

KADA GLEDATE NEKI CVET, POSTANITE Taj CVET, plešite oko cveta, pevajte. Vetar je svež, sunce je toplo i cvet je u jeku. Cvet pleše na vetru, radije se, peva pesmu, peva *aleluja*. Pridružite mu se! Manite ravnodušnost, objektivnost, distancu. Zaboravite sve svoje naučne stavove. Postanite malo fluidniji, gipkiji. Dozvolite cvetu da se obrati vašem srcu, pustite ga da vam uđe u biće. Pozovite ga – on je gost! I tada ćete okusiti misteriju.

To je prvi korak ka misterioznom i ako možete da učestvujete na trenutak, spoznali ste ključ, tajnu krajnjeg koraka. Onda postanite učesnik u svemu što radite. Hodanje – ne hodajte mehanički; nemojte samo da gledate – budite. Plesanje – ne plešite tehnički; tehnika je nevažna. Možete da budete tehnički ispravni, ali propustićete svu radost. Raspadnite se u plesu, postanite ples, zaboravite na plesača.

Kada tako duboko jedinstvo počne da se dešava u mnogim fazama vašeg života, kada sve oko vas počne da doživljava tako duboka iskustva nestajanja, nesebičnosti, ništavnosti... kada je tu cvet, a ne vi, kada je tu duga, a ne vi... kada oblaci lutaju nebom i iznutra i spolja, a ne vi... kada s vaše strane zavлада potpuna tišina, devičanska tišina, neometana, neremećena logikom, mislima, emocijama, osećanjima – to je trenutak meditacije. Um nestaje, a kada nestane um, nastupa misterija.

Nauka je ubistvo

misterije.

Ako želite da iskusite
misteriju, moraćete da
uđete na druga vrata,
iz sasvim drugačije
dimenzije.